

CÁN CÂN THANH TOÁN QUỐC TẾ

1- Khái luận:

- Cán cân thanh toán quốc tế (**The Balance of Payments – BP**) là một bản báo cáo thống kê tổng hợp có hệ thống, ghi chép lại tất cả những giao dịch kinh tế giữa những người cư trú và không cư trú trong một thời kỳ nhất định – thường là một năm.

Chú ý: “người cư trú”: khác với “công dân”. BP quan tâm đến nơi cư trú của cá nhân, tổ chức, doanh nghiệp, vv. Một giao dịch kinh tế được đưa vào BP phải là giao dịch **giữa người cư trú và người không cư trú**.

- Các giao dịch **giữa người cư trú và người không cư trú** bao gồm:
 - Giao dịch về hàng hoá /dịch vụ;
 - Thu nhập của người lao động, thu nhập về đầu tư;
 - Chuyển giao vãng lai một chiều;
 - Đầu tư trực tiếp;
 - Đầu tư gián tiếp;
 - Quan hệ tín dụng;
 - Các hình thức đầu tư hay giao dịch khác làm tăng/giảm tài sản có hoặc tài sản nợ của *người cư trú và người không cư trú*;
 - Chuyển giao vốn một chiều.
- **Đồng tiền sử dụng**: Các nước có nội tệ không thể chuyển đổi sử dụng ngoại tệ.
- **BP phản ánh cung cầu tiền tệ**

Giá cả của đồng tiền tự do chuyển đổi phụ thuộc quan hệ cung cầu trên thị trường ngoại hối. Với mọi điều kiện khác không đổi, mọi nhân tố làm tăng cầu về một đồng tiền nào đó trên thị trường ngoại hối sẽ làm đồng tiền này lên giá và ngược lại. (Với cung cũng tương tự).

Vì vậy, việc ghi chép, thống kê những nhân tố phía sau đường cung và đường cầu một đồng tiền trở thành mối quan tâm sâu sắc và được thực hiện trên các tài khoản của BP.

Các giao dịch làm phát sinh cung cầu ngoại hối:

Các giao dịch làm phát sinh cung ngoại hối (+)	Các giao dịch làm phát sinh cầu ngoại hối (-)
Xuất khẩu hàng hoá	Nhập khẩu hàng hoá
Xuất khẩu dịch vụ	Nhập khẩu dịch vụ
Nhập khẩu thu nhập	Xuất khẩu thu nhập
Nhập khẩu chuyển giao một chiều	Xuất khẩu chuyển giao một chiều
Nhập khẩu vốn	Xuất khẩu vốn
Giảm dự trữ ngoại hối	Tăng dự trữ ngoại hối

2- Kết cấu và các bộ phận của BP

Kết cấu BP:

Theo truyền thống, BP gồm hai bộ phận chính:

- Cán cân vãng lai (Current Balance)- còn gọi là cán cân tài khoản vãng lai (Current Account Balance): Phản ánh các luồng thu nhập vào và ra khỏi một quốc gia. Thực chất, đó là các khoản thu và chi mang tính thu nhập, nghĩa là chúng phản ánh việc chuyển giao quyền sở hữu tài sản giữa
- Cán cân vốn (Capital Balance) - còn gọi là cán cân tài khoản vốn (Capital Account Balance): phản ánh sự thay đổi trong tài sản có và tài sản nợ giữa người cư trú và người không cư trú.

Quy tắc ghi chép (bút toán):

- Các bút toán ghi Có (+): phản ánh cung ngoại tệ hay cầu nội tệ
- Các bút toán ghi Nợ (-): Phản ánh cầu ngoại tệ hay cung nội tệ

Các bộ phận của BP:

* Cán cân vãng lai:

- Cán cân thương mại (*cán cân hiển thị*)
- Cán cân dịch vụ (dịch vụ ròng)
- Cán cân thu nhập (thu nhập ròng)
- Cán cân chuyển giao vãng lai một chiều (ròng): viện trợ không hoàn lại, quà tặng, vv. Đây cũng là cán cân không hiển thị.

$$\text{Cán cân vãng lai} = \text{Cán cân hiển thị} + \text{Cán cân không hiển thị}$$

* Cán cân vốn:

- Cán cân vốn dài hạn
- Cán cân vốn ngắn hạn
- Chuyển giao vốn một chiều (viện trợ không hoàn lại nhằm mục đích đầu tư, nợ được xoá, vv)

* Cán cân cơ bản:

$$\text{Cán cân cơ bản} = \text{Cán cân vãng lai} + \text{Cán cân vốn dài hạn}$$

* Cán cân tổng thể:

$$\text{Cán cân tổng thể} = \text{Cán cân vãng lai} + \text{Cán cân vốn} + \text{Nhầm lẫn/Sai sót thống kê}$$

* Cán cân bù đắp chính thức:

$$\text{Cán cân tổng thể} + \text{Bù đắp chính thức} = 0$$

$$\text{Cán cân tổng thể} = - \text{Bù đắp chính thức}$$

Dạng đường BP:

Cân bằng bên trong và cân bằng bên ngoài

- Cân bằng bên trong (mục tiêu): việc làm đầy đủ, giá cả ổn định
- Cân bằng cung cầu của đồng nội tệ trên thị trường ngoại hối

Đồ thị Swan Diagram:

